

Dato: 29. marts 2012

Natur- og Miljøklagenævnet, c/o

Kulturstyrelsen

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Støtte til klage over afslag til afbrænding i naturplejehenseende af gravhøje i Roskilde og Frederikssund Kommune

Danmarks Naturfredningsforening, DN Sekretariatet, vil gerne udtrykke sin uforbeholdne støtte til det naturplejeprojekt som naturkonsulent Anna Bodil Hald, Natur & Landbrug, og lektor Hans Henrik Bruun, Københavns Universitet, har formuleret og igangsat med det formål at genoplive og dokumentere en glemt naturplejemetode, afbrænding.

Undertegnede har fulgt to endags kurser i hhv. Skåne og Herning i afbrændingsteknik og vurderer det videnskabelige og praktiske grundlag for at kalde afbrænding for en af de bedste og mest effektive naturplejemetoder overhovedet som overbevisende. Af danske eksempler kan fremhæves militære arealer (inkl. gravhøje), som tilsigtet eller utilsigtet afbrændes med års mellemrum. De netop forelagte plejeplaner og naturplaner for flere af disse områder (eksempelvis Jægerspris og Borris) peger entydigt og relativt unikt på rigtig flot og vellykket naturpleje (uanset at dette ikke er Forsvarets hovedopgave).

Så sent som mandag den 26. marts 2012 deltog undertegnede i kontrolleret afbrænding af ca. 1 hektar hede i Herning Kommune. Ved denne lejlighed blev det noteret, at et Markfirben (en EU bilag IV art) overlevede en medvindsafbrænding! En simpel "fingerprøve" kort efter brandfrontens passage afslørede da også kold jord mellem asken af hedelyng og græs. Som erfaren biolog og afbrændingsoplært lægmand vil jeg derfor antyde, at Kulturstyrelsens bekymringer omkring sprængningsrisikoen for ikke synlige sten, urner og andre fortidsminder under jordoverfladen er totalt ude af proportioner. Selv når sten af anseelig størrelse lægges direkte i et igangværende bål, eller et bålsted omkranses af kampesten, skal der et rimeligt kraftigt og længerevarende bål til for at afstedkomme sprængning af sten. Noget sådant er netop overhovedet ikke hverken vejen eller formålet med den medvindsafbrænding som Anna Bodil og Hans Henrik har ansøgt om.

Da andre har gjort Kulturstyrelsen løbende opmærksom på de mange fordele for gravhøjenes biologiske mangfoldighed, skal jeg ikke uddybe dette aspekt nævneværdigt. Blot vil jeg tilføje, at utilsigtet afbrænding af gravhøje i agerland i forbindelse med efterårsafbrænding af danske stubmarker frem til Bekendtgørelse nr. 545 om forbud mod markafbrænding af halm m.v. trådte i kraft 12. juli 1991, er en af årsagerne til at botanikere endnu i 1990'erne og begyndelsen af 2000'erne har kunnet finde reliktføremønstre af adskillige sjældne plantearter på gravhøje. Således brændte en af de botanisk set mest velbesøgte gravhøje, Hagbards Høj nær Susåen (nr. 35-2427), utilsigtet i 1989 eller 1990 som led i markafbrænding. Besøger man højen i

dag dækker en tyk måtte af vissent plantemateriale højen – og den sjældne botanik inklusiv hedelyng, der trænger til en ny afbrænding. Det viser, at mange af vore høje har været brændt af. Tilsigtet afbrænding af gravhøje er givetvis en del af vores kulturhistorie. DN anser dog en tilsigtet medvindsafbrænding om foråret, når jorden er fugtig, som det bedste tidspunkt hvad angår hensyn til både natur- og kulturarv.

Netop gravhøjenes unikke beliggenhed som øer af relikter karakter gør dem særdeles velegnede til at dokumentere frem- og tilbagegang for sjældne arter. Dels er det overvågede areal præcist afgrænset og dels er flere af de mest synlige gravhøje i landskabet også besøgt af botanikere i tidligere tider, hvilket gør sammenligningerne meget anvendelige.

Museumslovens formålsparagraf § 1, stk. 1 skal "sikre Danmarks kultur- og **naturarv** samt adgang til og viden om denne og dens samspil med verden omkring os (citat slut)". § 23 siger endvidere, at museerne, at museerne "skal sikre væsentlige bevaringsværdier for eftertiden", hvilket DN Sekretariatet i denne forbindelse finder helt sammenfaldende med den biologiske mangfoldighed, der har eksisteret i en ubrudt linje fra højenes tilblivelse til i dag. Endelig er sammenfaldet mellem § 29a og 29e iøjnefaldende: Diger og fortidsminder stilles ens med hensyn til beskyttelse af den historiske fortælleleværdi. Det er DN's erfaring, at i praksis foretager Kulturstyrelsen sig imidlertid **intet**, når DN eller lægmand henvender sig med iagttagelser af igangværende ødelæggelser af beskyttede sten- og jorddigers **overjordiske** naturarv. Hvorfor det så bliver Kulturstyrelsen magtpåliggende at forbyde vidensbaseret, kontrolleret forsøg til pleje af de naturmæssigt stærkt trængte gravhøjenes **overjordiske** naturarv, er for DN Sekretariatet en gåde.

Til yderligere styrkelse af indtrykket af en forhastet vurdering fra Kulturstyrelsens side, vil DN Sekretariatet fremhæve museumslovens § 29f, hvor det fremhæves, at "der ikke må..plantes" på fortidsminder. Naturen springer imidlertid beredvilligt i krat og skov, når der ingen drift og pleje er, så er § 29f vel nærmest en **opfordring** til drift af gravhøjene, eksempelvis ved hyppig afbrænding, så opvækst effektivt holdes nede. Oplagte undtagelser kunne være gamle egetræer, der dels også er kulturbærere og dels væsentlige naturressourcer i et forarmet agerland. Disse træer skades ikke af den hurtige afbrænding. Det skal bemærkes, at kun et fåtal gravhøje i dag plejes, og da som regel med buskrydder. Det er en alt for dyr metode, som til med ikke er naturmæssig effektiv. Derfor gror gravhøjene til med vedplanter.

På ovenstående baggrund anmoder DN Sekretariatet derfor Natur- & Miljøklagenævnet om at træffe en afgørelse, der vil pege fremad for de næste generationers muligheder for at pleje og beskyttelse af vore forfædres mindesmærker og naturarven. DN Sekretariatet støtter med andre ord fuldt og helt Anna Bodil Halts klage over Kulturstyrelsens afslag på afbrænding af det nødvendige antal gravhøje som led i et videnskabeligt projekt og forsøg.

Med venlig hilsen

Jan Pedersen,
Biolog
Natur- & Råstoffaglig medarbejder
DN Sekretariatet